

кого. Вони звернулися до його віршів і втілили їх у романсовій ліриці. На його вірші написано чимало романсів: "Любил я очи голубые..." (В.Осипов, В.Туманський також написав музику до свого вірша), "Звено" (М.Балакирев), "Для чего ты, луч востока..." (О.Варламов). Особливо композиторів схвилював вірш "Прекрасным глазам" ("Большие глаза, голубые глаза..."). На цей текст звучали романси з різними назвами: "К прекрасным глазам" (Н.Норов), "Голубые глаза" (І.Йогель, В.Соколов). Найбільшої популярності набув романс "Голубые глаза" О.Даргомижського, якому належить також романс на вірш В.Туманського "Как мила ее головка...".

Отже, вірші В.Туманського привертати увагу композиторів елегантністю, задушевністю, щирістю почуттів, ліризмом роздуму. Тепло та інтимність ліричного тону, закінченість форми, гармонійність — кращі його поетичні якості.

Перу Туманського належить майже 200 віршів: елегії, сонети, гімни, оди, пісні, романси, — в багатьох тво-

рах він висловлював свою громадянську позицію, але основною залишилася тема любові й дружби.

Між сьогоднішнім та рядками віршів і пісень В.Туманського протягнуті дзвінки струни, у звучанні яких можна почути творче горіння, індивідуальну, неповторну поетичну відвертість нашого земляка. І ми повторюємо слова російського поета М.Некрасова:

Мне жаль, что нет теперь поэтов,
Какие были в оны дни...
Что нет Туманских и Трилунных,
Не пишет больше Бороздна.
И нам от лир их сладкострунных
Осталась память лишь одна.

Людмила Макарова,
доцент;

Валентина Макарова,
доцент, заслужений діяч мистецтв України,
(Сумський ДПУ ім. А.Макаренка)

40 РОКІВ З "ВОГНИКОМ"

Дитяче хорове мистецтво в Україні заглиблюється своїм корінням у традиції українського хорового співу, засновником якого були Д.Бортнянський, М.Березовський, А.Ведель, М.Лисенко, М.Леонтович та інші корифеї української хорової музики.

Дитячі голоси, як невід'ємна частина хорового багатоголосся, відігравала значну роль у хорових партитурах під час церковних відправ. І в наш час ми маємо багато прикладів прекрасних дитячих хорів, які за своїм художнім і виконавським рівнем, залишаючись у межах аматорства, вийшли на високий рівень хорового мистецтва, посідаючи почесні місця на фестивалях і конкурсах, як вітчизняних, так і зарубіжних.

Дівочий хор "Вогник", заснований у 1970 р., працює за принципом хорової студії, де діти шкільного віку навчаються мистецтва хорового співу, одержують знання із музичної грамоти, сольфеджіо та фортепіано. Хор складається з трьох вікових груп: молодшої, кандидатської та основної — концертної.

На початковому рівні навчання діти отримують вокально-хорові навички, які допомагають формувати та підтримувати любов до хорового співу, виявляти здібності та сприяти загальноестетичному розвитку. На основному рівні навчаємо юних співаків основних тео-

ретичних понять та практичних вокально-хорових навичок, достатніх для занять академічним вокалом.

Концертний склад хору має вищий рівень навчання, в процесі якого дівчата поглиблюють і вдосконалюють вокально-хорову підготовку, виконавську майстерність, розвивають артистизм під час концертної діяльності, вчать формуванню професійного та соціального партнерства. Такий підхід до хорового виконавства потребує серйозного та цілеспрямованого ставлення до занять кожної співачки хору "Вогник".

Кульмінацією формування особистості співака-хориста є концертна діяльність, яка сприяє розкриттю усіх його можливостей. Саме під час концерту, коли диригент віддає свою енергетику хористам, вони відзеркалюють її слухачам, перетворюючи своєю уявою та своїм творчим баченням той чи інший хоровий твір, вимальовують його своїм голосом і своїм натхненням.

Слід відзначити провідну роль хорового диригента (у Палаці дітей та юнацтва — художнього керівника хорового колективу), який бере на себе ініціативу і складні обов'язки, поєднуючи в одній особі декілька спеціальностей: педагога, психолога, організатора, наставника, менеджера.

Тривалий час мені як художньому керівникові "Вогника" доводилося вирішувати різноманітні проблеми,

пов'язані з необхідністю роз'яснювати, агітувати, переконувати в необхідності вокально-хорового розвитку дітей. Дивовижно, але трапляються випадки, коли в деяких школах, сучасних навчальних закладах зовсім не підтримують дітей, які багато часу віддають хоровій справі, і навіть забороняють їм відвідувати хорові колективи, мотивуючи це зайнятістю. Також необхідно пояснювати батькам, які не завжди розуміють і підтримують дитину в її прагненні до самовираження через спів у хоровому колективі, що такі заняття конче необхідні саме зараз, коли навколо так багато негативних явищ, які руйнують душі молодих людей, знецінюють потяг до "прекрасного", до отримання "естетичної насолоди" від чудової музики.

Прекрасний людський голос у самодіяльності чи в професійному мистецтві завжди був і є носієм одвічних духовних здобутків народу, світової цивілізації, духовного здоров'я, засобом єднання людей.

За сорок років роботи в хорі "Вогник" було багато наполегливої праці, спрямованої на досягнення ідеального хорового звучання: природного, хвилюючого дитячого голосу. Здійснено багато творчих задумів, концертних програм, конкурсів, фестивалів, гастрольних поїздок, зокрема в Росію, Білорусь, Молдову, Литву, Латвію; країни Західної Європи: Польщу, Німеччину, Францію, Бельгію, Болгарію, Чехію, Італію.

Протягом шістнадцяти останніх років "Вогник" бере участь у наступних конкурсних змаганнях:

- ✚ Всеукраїнський хоровий конкурс ім. М. Леонтовича, 1989 р.;
- ✚ м. Бидгощ (Польща), 1996 р.
- ✚ м. Бакеу (Румунія), 1997 р.
- ✚ м. Даугавпільс (Литва), 2001 р.
- ✚ "Звучить Москва" (Росія), 1993–2002, 2008 рр.
- ✚ "Артеківські зорі", 2002 р.
- ✚ "Срібні дзвони" (Литва), 2003 р.
- ✚ "Citta di Nuoro" (Італія), 2004;
- ✚ Мідзиздройє (Польща), 2005 р.
- ✚ "Друзі Ліепайтиса" (м. Вільнюс, Литва), 2006 р.
- ✚ "Хайнувка–2009" (Польща), 2009 р.
- ✚ "Празьке Різдво" (Чехія), 2009 р.
- ✚ Переконливою була перемога хору в квітні 2009 р. на конкурсі духовної музики в м. Хайнувка (Польща). Голова журі композитор Р.Твардовський привітав хор "Вогник" з I премією. Незабутньою стала поїздка в 2004 р.

до Італії, де на острові Сардинія хор, що був єдиним дитячо-юнацьким колективом серед дорослих співаків, гостинно приймали на "Міжнародному фестивалі "Sitta di Nuoro".

За сорок років існування хору тисячі дівчат пройшли тут хорове виховання. Деякі з них пов'язали своє життя з мистецтвом: співали в хорі Дитячого музичного театру, хорі ім. Г.Верьовки, муніципальному хорі "Київ", а ті, хто обрали інший шлях у житті, назавжди залишили у своїх серцях любов до хорової творчості, до мистецтва і велику вдячність долі, що звела їх в різні часи з "Вогником", який прикрасив й урізноманітнив їхнє життя.

Відсутність фестивалів і конкурсів, де діти мали б можливість продемонструвати свої успіхи у вокально-хоровому виконавстві, спонукали мене до створення в 1994 р. дитячого фестивалю "Співає Київ весняний", який сприяв популяризації та розвитку вокально-хорового виконавства. Фестиваль розпочав своє життя як ма-

ленький струмочок з кількома учасниками, а тепер набрав сили і об'єднав багато хорових колективів з України, Росії, Білорусі, Латвії, Литви, Молдови, Польщі, Болгарії, Німеччини.

За ці роки хор "Вогник" підготував великий та різноманітний репертуар. Це хорові полотна з фортепіанним супроводом та а капела, твори української та світової музичної класики, народні пісні, зразки сучасного композиторського письма.

Хор співпрацює з провідними солістами-вокалістами України, плідно впроваджує в хорову практику твори вітчизняних композиторів-сучасників Л.Дичко, Б.Фільц, І.Шамо, В. Шаповаленка, Ю. Щуровського та інших. Значне місце у репертуарі посідають твори українських класиків М.Леонтовича, Д.Бортнянського, О.Кошиця, Л.Ревуцького, Б.Лятошинського. Хор включає у свої концертні програми високохудожні перлини західноєвропейської класичної музики – це твори Дж.Перголезі,

АННОТАЦІЇ. ANNOTATION

Мельник Ю. Музыкально-семасиологическая технология: обоснование концептуальных положений

В статье акцентирована актуальность и обосновано содержание концептуальных положений музыкально-семасиологической технологии. Автором намечен круг задач, необходимых для решения данной педагогической проблемы.

Ключевые слова: музыкальная семасиология, коррекционная технология, музыкально-риторические фигуры.

Melnik J. Musical-semasiological technology: grounding of conceptual positions

The actuality and content of conception of the musical-semasiological technology has been oriented and analyzed in the article. The author has defined a set of tasks of this pedagogical problem necessary to be decided.

Key words: musical semasiology, corrective technology, musical-rhetorical figures.

Гуральник Н., Цой Сяо Юй. Особенности китайской вокальной школы

В статье представлены основные особенности китайской вокальной методики и определены черты, общие с европейской вокальной школой.

Ключевые слова: китайская вокальная школа, европейская вокальная школа.

Guralnic J., Tzoi Sjaou Ji. The peculiarities of vocal school

In this article are discovered the general especially of China Vocal methods and defined its common lines with European Vocal School.

Key words: China Vocal, European Vocal School.

Бирюков М. Разновидности и способы изготовления витража

Витраж является одним из самых интересных и в тоже время одним из самых сложных видов декоративно-прикладного и монументально-декоративного искусства. В статье описаны разновидности и основные способы изготовления витража – от классического

до элементарно простого, который можно выполнить с детьми кружка декоративно-прикладного искусства в школе и даже в детском саду.

Ключевые слова: разновидности витража, основные способы изготовления витража.

Birjukov M. Kinds and means of doing stained-glass panel

The vitrage is one of the most interesting and at the same time one of the most difficult forms of decorative and applied arts and monumental and applied arts. The variants and the main means of vitrage making are described in this article, from classical to elementary simple, which can be made with decorative and applied arts circle children at school and even in a kindergarten.

Key words: vitragevariants, main means of vitrage making

Лященко Е. Стилиевые особенности китайской живописи

Предлагаемая разработка урока для 4-го класса ДХШ содержит богатый учебный материал и оригинальную методику ознакомления учащихся со стилиевыми особенностями китайской живописи.

Ключевые слова: стилиевые особенности, средства выразительности живописи.

Ljachenko O. Stylistic peculiarities of Chinese painting

The lesson's working out for 4th form contains with teaching material and original methods of schoolchildren's acanatause with stylistic peculiarities of chinese painting.

Key words: stylistic peculiarities, means of painting's expressiveness.

Чумакова Е. Основы вокального мастерства

Статья посвящена методике обучения пению в классе постановки голоса. В работе акцентировано внимание на средствах музыкальной выразительности как составляющей части исполнительского мастерства.

Ключевые слова: обучение пению, исполнительское мастерство.